

תוכן עניינים

2.....	מבוא.....
3.....	סקירת ספרות.....
3.....	ריבוי אינטליגנציות.....
3.....	הוראה בכיתה הטרוגנית.....
4.....	הוראה דיפרנציאלית.....
5.....	המורה וההוראה הדיפרנציאלית.....
7.....	מתודולוגיה.....
7.....	משתתפים.....
7.....	כלי המחקר.....
8.....	הליך המחקר.....
8.....	ניתוח הנתונים.....

ביבליוגרפיה

מבוא

המחקר הנוכחי עוסק בנושא של הוראה דיפרנציאלית בבתי הספר היסודיים. גישת הוראה זו מנסה לתת מענה להטרונגיות הקיימת בקרב תלמידים בכיתה הרגילה. השונות הגדולה ביכולותיהם ובסגנונות החשיבה והלמידה של ילדים צעירים דורשת התאמה של דרכי ההוראה על מנת להבטיח את מימוש הפוטנציאל הטמון בכל אחד מהם. על אף היתרונות הברורים של התייחסות דיפרנציאלית לתלמידים שונים, דרך הוראה זו מציבה אתגר לא פשוט בפני מורים הנאבקים גם כך להגיע אל כל תלמיד ותלמיד. יישום העקרונות של הוראה דיפרנציאלית תלוי במידה רבה בתנאים בהם פועלים המורים, בהכשרה מתאימה עבורם ובנכונותם לאמץ את העקרונות. הבעיה שיש לבחון בהקשר זה היא באיזו מידה קיימת תמיכה בדרישות ההוראה הדיפרנציאלית על ידי מערכת החינוך, ובעיקר המורים העומדים בחזיתה. מטרת המחקר היא לבחון את תפיסותיהם של מורים בחינוך היסודי לגבי גישת ההוראה הדיפרנציאלית. ההתמקדות בתפיסות המורים משקפת גישה נרטיבית עכשווית המבקשת לשים דגש על נקודת המבט האותנטית של הדמויות הפועלות בשדה המחקר (ספקטור-מרזל, 2011). אלה רלוונטיים ביותר כאשר מתעמקים בשאלת המוכנות של מורים ליישם בעבודתם היומיומית את עקרונות ההוראה הדיפרנציאלית. הטמעת רפורמות מסוג כלשהו בעשייה החינוכית תלויה במידה רבה במוכנות המורים ובתפיסותיהם לגבי החשיבות וההיתכנות של השינוי בפועל. כך, למשל, נסיונות לשלב טכנולוגיה עדכנית בהוראה על מנת לקדם למידה דיפרנציאלית לא הבשילו עדיין לכדי מימוש בעבודתם היומיומית של מורים (רוזן ווולף, 2012). עדויות מסוג זה מחזקות את חשיבות החקירה של צרכי המורים ותפיסותיהם לגבי שיטות הוראה מגוונות ומותאמות. המחקר הנוכחי עשוי לתרום להבנת התמודדותם של העוסקים בעשייה החינוכית עם היעד של למידה והוראה דיפרנציאלית בכיתת בית הספר. הצעת המחקר תפתח בסקירת ספרות בנושא ולאחר מכן תפרט את השיקולים המתודולוגיים בעריכת המחקר המתוכנן.

סקירת ספרות

הנושא של תפיסות כלפי הוראה דיפרנציאלית מבוסס על ידע תיאורטי מתחומי הפסיכולוגיה והחינוך המזהה שונות משמעותית בקרב תלמידים. הספרות המקצועית של העשורים האחרונים מכירה בכך שתלמידים נבדלים זה מזה בסגנונות החשיבה שלהם וביכולותיהם הבסיסיות. הבדלים אלה קשורים בראש ובראשונה לפרופיל האינטלקטואלי הייחודי של כל תלמיד.

ריבוי אינטליגנציות

התיאוריה של גרדנר לגבי ריבוי אינטליגנציות חוללה מהפכה בתחום בשנות השמונים של המאה הקודמת. הוא התייחס למושג המורכב של אינטליגנציה כיכולת לפתור בעיות ולהגיע לתוצרים שונים בעלי ערך. התייחסות זו נתנה מקום לשונות הרחבה המאפיינת את היכולות האנושיות (פישר, 2007). על פי גרדנר, לבני אדם אינטליגנציות רבות ומגוונות, אוטונומיות למדי ובלתי ניתנות למדידה כמותית (שויצקי, 2013). התיאוריה הממשיכה להתפתח זיהתה סוגים שונים של אינטליגנציה: לוגית-מתמטית, ורבלית-לשונית, מוזיקלית-ריתמית, בין-אישית, תוך-אישית, ויזואלית-מרחבית, גופנית-תנועתית ונטורליסטית (פישר, 2007). הרכבים שונים של אינטליגנציות מובחנות מסבירים את הרבגוניות העצומה הקיימת בדרכי פעולתם של בני אדם ובין היתר גם באופן למידתם.

המשמעות הראשונית של תיאורית ריבוי האינטליגנציות היא שחינוך אמור לאתר את סוגי האינטליגנציה החזקים אצל כל תלמיד ולסייע בפיתוח הפוטנציאל האישי שלו (פישר, 2007). יש להתאים את תכנית הלימודים להרכבים שונים של סוגי אינטליגנציה ולא להסתפק באוריינטציה הלשונית-מתמטית המאפיינת את ההוראה המסורתית. המורה צריך להיות מודע לפרופיל הייחודי של כל תלמיד ולהציע שיעורים מגוונים בחומרים ובדרכי הוראה על מנת לפנות לסוגי האינטליגנציה השונים של התלמידים. מורה ברוח האינטליגנציות המרובות ישתמש באסטרטגיות הוראה כמו ציור, מוזיקה, תרשימי זרימה ועוד על מנת להנגיש את החומר לכלל התלמידים. על מנת להבטיח אפשרויות שוות לתלמידים בעלי אינטליגנציות שונות המורה נדרש לשלב מגוון דרכי הוראה בתהליכים הלימודיים בכיתה. עליו לאפשר בחירה בין שורה של תחומי עניין, מרחבי פעולה שונים ופיתוח תוצרי למידה מגוונים (שויצקי, 2013). הידע על שונות בפרופיל האינטלקטואלי של תלמידים מחייב התבוננות מעמיקה יותר באיכות ההוראה בכיתה.

הוראה בכיתה הטרוגנית

הכיתה הממוצעת מתאפיינת בשונות גדולה בין התלמידים עד כדי יצירת פערים בתפקוד. שונות זו קשורה למאפיינים רבים מעבר למרכיב הבסיסי של אינטליגנציה המשתייכים לתחום אישיותי-פסיכולוגי, תרבותי-חברתי וחינוכי-ערכי (שץ-אופנהיימר, 2006). ההטרוגניות בכיתה מצריכה הקניה של כלים ואסטרטגיות שסייעו